

KLAGANDE

Mia Eriksson, 960815-1628
Tackjärnsvägen 12
394 70 Kalmar

Ombud: Emelie Synnegård
Assistans för dig i Sverige AB
Box 240 69
104 50 Stockholm

MOTPART

Försäkringskassan
Processjuridiska enheten i Malmö
Box 4153
203 12 Malmö

ÖVERKLAGAT BESLUT

Försäkringskassans beslut 3 februari 2017, se bilaga 1

SAKEN

Assistansersättning enligt socialförsäkringsbalken, SFB

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten upphäver Försäkringskassans beslut och förklarar att Mia Erikssons behov av hjälp med personlig assistans för de grundläggande behoven i genomsnitt överstiger 20 timmar i veckan och att hon därför har rätt till assistansersättning. Förvaltningsrätten överlämnar målet till Försäkringskassan för bedömning av assistansersättningens omfattning.

BAKGRUND OCH YRKANDEN M.M.

Försäkringskassan beslutade genom omprövning att inte ändra sitt tidigare beslut att Mia Eriksson inte längre har rätt att få assistansersättning från och med januari 2017. Skälen för beslutet framgår av bilaga 1.

Mia Eriksson yrkar att hon ska beviljas personlig assistans all vaken tid utom under den tid som hon spenderar i daglig verksamhet samt väntetid under natten. Hon anför i huvudsak följande. Hennes behov av hjälp har inte minskat utan istället ökat. Vad gäller hennes personliga hygien uppgår hennes hjälpbehov till 27,4 timmar i veckan, jämfört med Försäkringskassans bedömning på 12 timmar och 49 minuter. Hennes handgripliga hjälpbehov med blöja uppgår till 75,5 minuter per dag och 8,8 timmar per vecka. Av läkarintyg från den 2 juni 2016 framgår att hon till följd av hennes funktionsnedsättning har inkontinensproblem och en förstoppningsproblematik. Hennes blöja behöver bytas en gång per timme och hon behöver då fullständig hjälp med att byta vilket tar fem minuter per gång. Ibland behöver hon tvättas av. Detta innebär 18 blöjbyten och Försäkringskassan har endast beaktat hälften av dessa blöjbyten. Tillsammans med hennes toalettbesök bli hennes hjälpbehov av blöjbyten 118,5 minuter per dag, 13,7 timmar per vecka. Vad gäller hennes hjälpbehov vid dusch har Försäkringskassan endast beräknat fem minuter för hjälp med dusch och fem minuter för torkning av kroppen per dag när den totala tiden det tar för någon att aktivt hjälpa henne i duschen är ca 32,5 minuter per dag i genomsnitt. Hon är passiv i duschen och behöver fullkomlig hjälp med övriga kroppen utöver magen som hon har möjlighet att tvåla in lite på egen hand. Hon måste både tvättas och torkas noggrant på grund av hennes läckande blåsa och för att hon inte ska få svamp. Vad gäller handtvätt behöver hon fullkomlig hjälp med detta, vilket blir nio minuter per dag och inte de beviljade fem. Hon behöver även hjälp med ansiktstvätt efter maten med 25 minuter per dag, vilket är ett nytt yrkande. Hon behöver hjälp med fotvård dagligen på grund av fotsprickor,

jämfört med de beviljade tio minuterna per vecka. Försäkringskassan har beaktat fem minuter för sminkning per dag, men hon bör beviljas tid för den faktiska tiden det tar att sminka sig. Hon behöver vidare hjälp med klyx med totalt 15 minuter, tre gånger per vecka, jämfört med de två minuter, tre gånger per vecka som Försäkringskassan har beaktat. Hon bör beviljas tid i enlighet med ansökan för rengöring av öronen. Försäkringskassan har inte beaktat någon tid för detta. Hon bör även beviljas tid med tio minuter per dag för att tvätt av underlivet efter nattblöja. Försäkringskassan har inte beaktat någon tid för detta då detta beräknas ingå i redan beviljad tid för blöjbyten. Hon behöver vidare hjälp med 90 minuter per vecka för hjälp i samband med olyckor och inte endast 30 minuter som Försäkringskassan beaktat. Hon behöver sammanlagt borsta tänderna fem gånger per dag, vilket styrks av läkarintyg. Således räcker inte de sex minuter som Försäkringskassan har beaktat. Hon behöver även hjälp att kamma sig varje dag, vilket tar fyra–fem minuter per dag. Vad gäller på- och avklädning beaktar Försäkringskassan hjälp med 49 minuter per vecka, vilket utgör ungefär två minuter per tillfälle, tre gånger per dag. Hon kan försöka ta på sig långbyxor men behöver hjälp med alla kläder, såsom underkläder, tröjor, strumpor. Hon byter kläder på morgonen, när hon kommer hem från skola/daglig verksamhet samt på kvällen. Det tar sju minuter per gång att hjälpa henne. Hon är inte självständig i de flesta moment såsom Försäkringskassan påstår. Vid måltider behöver hon matas om hon matvägrar. Detta sker ca två gånger per vecka och det tar fem minuter per gång att få i henne maten. Sammanfattningsvis bör hennes grundläggande behov anses uppgå till över 20 timmar i veckan.

Försäkringskassan anför bl.a. följande. Inga nya yrkanden eller medicinska underlag har kommit in i samband med överklagandet. Av tidigare beslut om assistansersättning från år 2011 framgår att Mia Erikssons grundläggande behov beräknades till 22 timmar per vecka. Denna tid inkluderade hjälp med sådant som egentligen inte utgör ett grundläggande behov, såsom

iordningsställande av mat samt hjälp med ytterkläder och skor. Försäkringskassan vidhåller därför sitt beslut då hjälpen med de grundläggande behoven inte överstiger 20 timmar.

Mia Eriksson har härutöver anfört bl.a. följande. Ett nytt läkarintyg och en ny ADL-bedömning gavs in i samband med ansökan för att styrka ett utökat hjälpbehov. Det stämmer att det tidigare beslutet innebar att sådant som i och för sig inte utgör ett grundläggande behov hade räknats med som det. Hennes situation har dock förändrats och hon har idag ytterligare behov som utgör grundläggande behov, bl.a. hjälp med handtvätt, muntvätt, fotvård, hårvård och toalettbesök utöver blöjbyten. Tidsberäkningen vid det tidigare beslutet var även snålt tilltagen.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Tillämpliga bestämmelser framgår av det överklagade beslutet, bilaga 1.

Utredningen i målet

Av intyg från övertandläkare Lena Olson, daterat den 6 september 2016, framgår att Mia Eriksson har problem med överbett och nedsatt munmotorik. Hennes självrengöring med tungan fungerar därför inte. Hon andas genom munnen vilket torkar ut tandköttet och det blöder lätt. Hon bör borsta tänderna morgon och kväll samt efter maten.

Vid telefonsamtal den 14 juni 2016 med Birgitta Tegréus, lärare på Mia Erikssons skola, framkom bl.a. följande. Mia Eriksson behöver hjälp med toalettbesök och hon uppskattar att Mia Eriksson behöver hjälp att byta blöja 5–6 gånger per dag. Mia Eriksson kan inte hålla urinen och säger inte till när hon behöver gå på toaletten. Ibland gör Mia Eriksson ner sig. Mia Eriksson behöver även hjälp med påklädning. Det är svårt att säga om Mia Eriksson behöver hjälp med duschning. Mia Eriksson är på fritids kl. 06.00–

08.00 och i skolan fram till kl. 15.00 utom på fredagar då hon slutar kl. 13.20.

Av läkarutlåtande från den 15 januari 2016, utfärdat av specialistläkare Peter Baeck framgår bl.a. följande. Mia Eriksson har ett medelsvårt kognitivt funktionshinder med rörelseinskränkningar p.g.a. ryggproblem och ryggsmärta.

Av läkarintyg från den 2 juni 2016, utfärdat av distriktsläkare Ole Torffvit, framgår att Mia Eriksson har ett omfattande behov och att det föreligger ett behov av hjälp och stöd under dygnets alla timmar. Mia Eriksson behöver hjälp med personlig hygien, dusch, handtvätt, på- och avklädning samt måltider. Hennes blöja måste bytas frekvent och hon har en förstoppningsproblematik. Mia Erikssons sömn är nedsatt och hon behöver någon i närheten när hon sover till följd av sin funktionsnedsättning. Mia Eriksson har svårt att kommunicera även om man lätt kan förledas att tro att kommunikationen ibland är normal.

Av en ADL-bedömning daterad den 23 maj 2016, utfärdad av arbetsterapeuten Peter Joelsson, framgår bl.a. följande. Mia Eriksson kan själv föra dryck och mat till munnen. Mia Eriksson kan själv förflytta sig i van miljö. Mia Eriksson behöver hjälp med toalettbesök, hjälp med torkning, hjälp att byta blöja och hjälp med att tvätta och torka händerna. Toalettbesöken tar lång tid vid tarmtömning. Mia Eriksson kan ofta klä av sig själv tillammans med en person. Hon kan klä på sig själv med varierande resultat, tröjan kan exempelvis hamna bak och fram. Mia Eriksson brukar kunna ta på höger strumpa men inte vänsterstrumpa själv. Mia Eriksson kan själv börja tvätta ansikte och händer men det behöver kompletteras med hjälp. Hon kan även börja tvåla in sig själv vid duschning men behöver även här kompletterande hjälp, det samma gäller avseende att kamma sig och borsta tänderna.

Förvaltningsrättens bedömning

Vad gäller Mia Erikssons hjälpbehov vid blöjbyte gör förvaltningsrätten följande bedömning. Försäkringskassan har uppgett att Mia Eriksson är i skolan fem timmar på vardagar och att hennes lärare uppgett att hon behöver hjälp med att byta blöja 5–6 gånger per dag. Detta har Försäkringskassan uppgett motsvarar byte av blöja varannan timme. 5–6 byten under fem timmar blir dock ungefär ett byte varje timme. Förvaltningsrätten instämmer i att blöjbytet rimligen tar fem minuter per gång. Fyra dagar i veckan är Mia Eriksson numera på daglig verksamhet. Mia Erikssons behov av hjälp i detta avseende är således 18 tillfällen, med fem minuter per tillfälle, tre dagar i veckan och 12 tillfällen, med fem minuter per tillfälle, fyra dagar i veckan. Sex veckor per år är dock Mia Eriksson ledig och då är hjälpbehovet 18 gånger om dagen alla dagar under veckan. Tre dagar i månaden tar varje byte ca tio minuter eftersom Mia Eriksson då har menstruation. Mia Eriksson har även uppgett att det behöver ske ett blöjbyte på morgonen också och att detta tar tio minuter då Mia Eriksson då måste tvättas noggrant i underlivet. Förvaltningsrätten anser att detta byte innefattas i de redan godtagna bytena enligt ovan. Däremot godtas fem minuter extra varje morgon för tvättning av underlivet. Detta med undantag för de tre dagar per månad då tio minuter per byte redan godtagits till följd av menstruation.

Försäkringskassan har godkänt ett toalettbesök per dag samt ett extra i veckan när förstoppningen släpper. Mia Eriksson har dock uppgett att hon när förstoppningen släpper kan behöva gå på toaletten flera gånger i rad och att det i genomsnitt blir 2–3 gånger per dag. Mia Eriksson kan inte anses ha visat att så är fallet och förvaltningsrätten instämmer därför i Försäkringskassans bedömning i det avseendet.

Försäkringskassan har bedömt att det tar fem minuter att torka Mia Eriksson efter att hon duschat och fem minuter att hjälpa henne att duscha. Det har då särskilt beaktats att Mia Eriksson kan tvåla in magen själv. Mia Eriksson

behöver hjälp med att duscha en gång per dag. Den underlättad som uppkommer av att Mia Eriksson delvis själv kan tvåla in magen måste dock rimligen anses vara marginell med beaktande av att hon behöver hjälp med resten. Skälig tid bedöms därför vara tio minuters hjälp per gång. Avseende tiden för torkning gör förvaltningsrätten ingen annan bedömning än den som Försäkringskassan har gjort. Detta även med beaktande av att Mia Eriksson måste torkas noggrant.

Avseende tid för sminkning kan detta i sig inte anses vara medicinskt motiverat. Mia Eriksson har dock rätt att få hjälp med det om hon så önskar. Det som då ska bedömas är hur lång tid som behövs för att Mia Erikssons behov ska var tillgodosedda. Förvaltningsrätten finner att yrkade tio minuter per dag i genomsnitt framstår som skäligt. Detta med särskilt beaktande av att det rör sig om en genomsnittsberäkning som således ska inkludera även de gånger som Mia Eriksson ska göra något speciellt och därför kan tänkas vilja vara extra noggrann med sminkningen.

Försäkringskassan har godtagit tid för tandborstning tre gånger per dag, två minuter per tillfälle. Av ingivet intyg framgår dock att Mia Eriksson behöver hjälp med tandborstning efter varje måltid och Mia Eriksson har yrkat hjälp vid totalt fem tillfällen per dag. Tandborstning efter frukost får anses vara det samma som tandborstning på morgonen. Däremot bör godtas tid för tandborstning efter lunch de dagar hon inte är på daglig verksamhet och efter middagen. Enligt Försäkringskassans beslut är Mia Eriksson på daglig verksamhet fyra dagar i veckan. Ytterligare tid ska därför godkännas för lunch tre gånger per vecka, två minuter per tillfälle, totalt sex minuter per vecka.

Tid för hårborstning har godtagits med fyra minuter per dag. Förvaltningsrätten gör ingen annan bedömning i detta avseende.

Försäkringskassan har godtagit tio minuter per dag för tvättning av munnen medan handtvätt har ansetts ingå i toalettbesöken. Förvaltningsrätten delar Mia Erikssons uppfattning att handtvätt inte kan anses medräknat i de fem minuter som godtagits för blöjbyte. Skälig tid får anses vara handtvätt och tvättning av munnen tre minuter åt gången, fem tillfällen per dag totalt 15 minuter om dagen. I övriga delar gör förvaltningsrätten ingen annan bedömning än den som Försäkringskassan har gjort.

Mot bakgrund av vad som anges ovan bedömer förvaltningsrätten att Mia Eriksson behöver personlig assistans i genomsnitt mer än 20 timmar per vecka för sina grundläggande behov. Hon har därmed rätt till assistansersättning.

Den som har rätt till assistansersättning för sina grundläggande behov kan också ha rätt till personlig assistans för andra personliga behov. Det ankommer på Försäkringskassan att som första instans vidta nödvändiga åtgärder och närmare utreda Mia Erikssons totala behov av assistans för såväl grundläggande som övriga behov. Handlingarna i målet ska därför lämnas över till Försäkringskassan för en sådan beräkning.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV 3104/1D)

Ewa Nordström
Förvaltningsrättsfiskal

I avgörandet har även nämndemännen Gert Gustavsson, Krister Jonés och Gerd Lansler deltagit.

Föredragande: Erik Bröddén

GF Omprövning

Datum
2017-02-03

Person- och diarienummer
19960815-1628
056147-2016

Assistans för dig i Sverige AB
Att: Emilie Synnergård
Box 240 69
104 50 Stockholm

Avser
Mia Eriksson

Förvaltningsrätten i Växjö

2017-02-10

Mål 471-17
Aktbil 3

Omprövning av beslut om assistansersättning

Beslut

Försäkringskassan ändrar inte beslutet som fattades den 22 september 2016.

Beskrivning av ärendet

Det tidigare beslutet

Försäkringskassan beslutade den 22 september 2016 att inte längre betala ut assistansersättning till dig från och med januari 2017.

Du har ansökt om utökad assistansersättning i ansökan som kom in till Försäkringskassan den 9 maj 2016. Samtidigt som Försäkringskassan prövade din ansökan gjordes en ny prövning av din rätt till assistansersättning. Detta då det gått mer än två år sedan rätten till assistansersättning senast prövades. Av beslutet i ditt ärende framkommer att du bedöms tillhöra personkrets 1 enligt 1 § LSS, lagen om särskilt stöd och service till vissa funktionshindrade. Detta innebär att du tillhör en personkrets som kan ha rätt till assistansersättning. För att ha rätt till assistansersättning krävs att behovet av personlig assistans för de grundläggande behoven uppgår till i genomsnitt mer än 20 timmar per vecka. Enligt Försäkringskassans utredning och beslut understiger ditt behov av assistans 20 timmar per vecka.

Din begäran om omprövning

Du har via ombud begärt omprövning av beslutet. I din begäran om omprövning uppger du att du motsätter dig Försäkringskassans bedömning och du yrkar på att beviljas personlig assistans i enlighet med ansökan. Du uppger att ditt behov av hjälp inte har minskat utan snarare ökat. Vidare har du beskrivit din funktionsnedsättning och det behov av hjälp som du har med dina grundläggande behov.

Motivering till beslutet

Ett beslut om assistansersättning ska gälla oförändrat under två år, om förhållandena inte ändras väsentligt innan. Efter två år, eller tidigare vid väsentligt ändrade förhållanden, ska en uppföljning ske.

Både förutsättningarna för assistansersättning och antalet assistanstimmar som ersättning ska betalas ut för ska prövas. Vid en uppföljning ska Försäkringskassan

också ta ställning till om det sedan föregående provning tillkommit författningar, rättspraxis eller annan normering som påverkar rätten till assistansersättning.

En person har rätt att för sin dagliga livsföring få assistansersättning från Försäkringskassan om hon tillhör den personkrets som kan ha rätt till assistansersättning och om hennes behov av personlig assistans för de grundläggande behoven överstiger 20 timmar per vecka.

Behov av stöd för de grundläggande behoven innefattar hjälp med personlig hygien, hjälp med måltider, hjälp med att klä av och på sig, hjälp med att kommunicera med andra samt hjälp som förutsätter ingående kunskap. Vidare ska hjälpen vara i krävande eller i olika avseenden komplicerade situationer, i regel av en mycket personlig karaktär. I bedömningen av de grundläggande behoven, hjälp med personlig hygien, hjälp med måltider, hjälp att klä av och på sig, beaktas endast de aktiva handgripliga hjälpinsatserna.

Det kan finnas ett omfattande behov av hjälp och stöd i vardagen, utan att det för det skull finns rätt till personlig assistans. Bedömningen av de grundläggande behoven är en bedömning av rätten till personlig assistans, inte en bedömning av det totala hjälpbehovet.

I bedömningen av de grundläggande behoven, personlig hygien, hjälp med måltider, hjälp att klä av och på sig, beaktas endast aktiva handgripliga hjälpinsatser, inte motivations- och aktiveringsinsatser eller insatser i form av påminnelser. Hjälpbehov som tillgodoses genom annat samhällsstöd ger i regel inte rätt till assistansersättning.

Grundläggande behov

Personlig hygien

Försäkringskassan har i det ursprungliga beslutet beräknat tidsåtgången för hjälp med personlig hygien till i genomsnitt 12 timmar och 49 minuter per vecka. Försäkringskassan har bland annat beaktat tid för hjälp med dusch, blöjbyte varannan timme, ett toalettbesök per dag samt ytterligare toalettbesök och hjälp med klyx vid förstoppning, tandborstning efter varje måltid, muntvätt fem gånger per dag, sminkning, fot- och nagelvård samt hjälp att måla naglarna. I bedömningen beaktar Försäkringskassan att du har haft ditt behov av hjälp tillgodosett i skolan och kommer att ha det tillgodosett i daglig verksamhet. Försäkringskassan bedömer vid omprovning att den beräknade tiden väl tillgodoser ditt behov av hjälp med det grundläggande behovet personlig hygien. Någon ytterligare tid för hjälp med detta grundläggande behov beaktas inte.

På- och avklädning

Försäkringskassan har i det ursprungliga beslutet beräknat tidsåtgången för hjälp med på- och avklädning till i genomsnitt 49 minuter per vecka. Av utredningen i ärendet framkommer att du klarar vissa moment när det gäller på- och avklädning men att du behöver en del praktisk hjälp. Enligt ADL-bedömning daterad den 23 maj 2016 klarade du till exempel att ta på dig dina jeans men du behövde hjälp att ta av dig jeansen. Vidare framkommer att du till exempel klarar att ta på dig höger strumpa

men har svårare att ta på dig vänster strumpa. Försäkringskassan har i det ursprungliga beslutet beräknat två minuter, tre gånger per dag, för hjälp med på- och avklädning samt ytterligare en minut per dag för hjälp med smycken. Hjälp med ytterkläder är inte att betrakta som grundläggande behov. Försäkringskassan bedömer vid omprövning att den beräknade tiden tillgodoser ditt behov av hjälp med det grundläggande behovet på- och avklädning. Någon ytterligare tid för hjälp med detta grundläggande behov beaktas inte.

Måltider

När det gäller måltider måste det krävas hjälp att äta och dricka, det vill säga föra maten till munnen, för att det ska kunna bedömas som ett grundläggande behov. Av utredningen i ärendet framkommer att du självständigt kan föra maten till munnen. Aktiverings- och motivationsinsatser är inte att betrakta som grundläggande behov. Försäkringskassan vidhåller vid omprövning att någon tid inte kan beaktas för hjälp med måltider som grundläggande behov.

Kommunikation

För att kommunikation ska beaktas som ett grundläggande behov krävs att en annan person, den personliga assistenten, ska behöva kunskap om den försäkrade, om funktionsnedsättningen och om sättet att kommunicera. Personen ska ha sådana svårigheter att förmedla och ta emot budskap att den som ger assistans behöver ingående kunskap om personen.

I läkarintyg daterat den 2 juni 2016 anges att du har svårt att kommunicera. I läkarutlåtande daterat den 15 januari 2016 anges att du har ganska god språklig kontakt. I ansökan framkommer att du har tal och pratar mycket men att du oftast inte vet innebörden i det du säger. Av utredningen i ärendet framkommer att du förstår tecken och tal och att detta tillsammans fungerar bra.

Försäkringskassan bedömer att det inte krävs ingående kunskap om dig och din funktionsnedsättning samt sätt att kommunicera för att kunna hjälpa dig. Stöd i samband med besök i vården och kontakter med myndigheter ligger inom uppdraget för god man. Utifrån beskrivningen i ärendet behövs ingen tredje person närvarande för att kommunikation överhuvudtaget ska vara möjlig. Försäkringskassan vidhåller vid omprövning att någon tid inte kan beaktas för kommunikation som grundläggande behov.

Ingående kunskap

Ingående kunskaper är särskilda kunskaper om personen och funktionsnedsättningen som behövs för att ge kvalificerade motivations- och aktiveringsinsatser eller aktiv tillsyn av övervakande karaktär. För att aktiv tillsyn av övervakande karaktär ska vara ett grundläggande behov måste det krävas att assistenten har ingående kunskaper om personen för att kunna utföra tillsynen. Behovet av hjälp av någon med ingående kunskaper ska vara en följd av en psykisk funktionsnedsättning.

I läkarintyg daterat den 2 juni 2016 anges att du har ett omfattande tillsynsbehov och att du inte kan lämnas ensam ens korta stunder på grund av att du kan skada dig

själv. Av utredningen i ärendet framkommer dock inte att du har behov av någon med ingående kunskaper om dig och din funktionsnedsättning för att kunna hjälpa dig. Försäkringskassan vidhåller vid omprövning att ingen tid kan beaktas för ingående kunskap som grundläggande behov. Ditt behov av tillsyn ses som annat personligt behov.

Andra personliga hjälpbehov, såsom hjälp vid måltider eller tillsyn, beräknas endast om de grundläggande behoven överstiger 20 timmar per vecka.

Om den försäkrade behöver tid att ordna sitt stödbehov på annat sätt i samband med indragning av assistansersättning vid uppföljning av rätten till assistansersättning bör ett beslut om att inte längre betala ut assistansersättning gälla från en senare tidpunkt, dock senast från och med den tredje månaden efter den då beslutet fattades. Försäkringskassan har i det ursprungliga beslutet som fattades i september 2016 beslutat att din assistansersättning upphör från och med januari 2017. Vid omprövning uppmärksammar Försäkringskassan att assistansersättning kan betalas ut längst till och med november 2016 och att assistansersättningen borde ha upphört från och med december 2016. Det ursprungliga beslutet kvarstår dock vid omprövning.

Försäkringskassan finner vid omprövning inga skäl att ändra det tidigare beslutet. Utredningen i ärendet, medicinska underlag samt dina synpunkter i begäran om omprövning ger sammantaget inte stöd för något annat ställningstagande. Beslutet som fattades den 22 september 2016 ändras inte.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Det här beslutet är grundat på följande bestämmelser:

- 1, 9 och 9a §§ lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade
- 51 kap. 2-3 och 12 §§ socialförsäkringsbalken
- 113 kap. 7 § socialförsäkringsbalken

Är du inte nöjd med beslutet?

Läs på nästa sida om vad du kan göra.

Försäkringskassan

Laila Aloush
Laila Aloush

Är du inte nöjd med beslutet?

Om du tycker att det här beslutet är fel kan du överklaga det hos förvaltningsrätten. I så fall ska du skicka ett brev till Försäkringskassan.

Brevet måste komma in inom två månader från den dag du tagit del av beslutet. Försäkringskassan skickar sedan brevet till förvaltningsrätten.

Brevet ska innehålla följande uppgifter:

- Vilket beslut som du vill överklaga.
- Hur och varför du vill att beslutet ska ändras.
- Ditt namn, personnummer, adress och telefonnummer.

Om du anlitar ombud vill förvaltningsrätten att du anger ombudets namn, adress och telefonnummer.

Överklagandet skickas till Försäkringskassan, Omprövningsenheten,
Box 70320, 107 23 Stockholm.

Har du assistans under tiden förvaltningsrätten prövar ditt överklagande?

Om förvaltningsrätten ändrar Försäkringskassans omprövningsbeslut och beviljar dig assistansersättning så kan du få ersättning för tid före förvaltningsrättens dom. Detta gäller även om förvaltningsrättens dom överklagas och ändras i kammarrätten. Detta gäller under förutsättning att den utförda assistansen har redovisats till Försäkringskassan.

Har du frågor?

Du är välkommen att ringa Försäkringskassans kundcenter på 0771-524 524 om du har frågor om ditt ärende.

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Jönköping.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom två månader** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas emellertid från den dag beslutet meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om

dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

Sista dagen för överklagande är i regel den dag som genom sitt tal i månaden motsvarar den dag Ni fick del av beslutet. Om Ni fick del av förvaltningsrättens beslut t.ex. den 30 juni måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 augusti. Om Ni fick del av beslutet en dag med ett tal i månaden som inte finns i slutmånaden löper tiden i stället ut på slutmånadens sista dag. Om Ni fick del av beslutet t.ex. den 31 juli måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 september.

Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.